

ΣΕΡΙΦΟΣ

Εκτός από τους οργανωμένους οικισμούς, σε όλη την έκταση του νησιού είναι διασπαρμένα πολλών ειδών παραδοσιακά, διατηρητέα κτίσματα, που σχετίζονται με τις βασικές ασχολίες των κατοίκων: οι λεγόμενες *κατοικιές*, τα μονόχωρα, στενομέτωπα, χαμηλά κτίσματα από ντόπιο λίθο που αποτελούνται από οικιακούς χώρους, αλλά και χώρους προορισμένους για την αποθήκευση των προϊόντων. Τα κτίσματα αυτά, όπου διέμεναν οι αγρότες για όσο διάστημα χρειαζόταν, ουσιαστικά συγκροτούν αυτόνομα οικιστικά σύνολα.

Τα *κρασοκέλια* και οι ληνοί, που προορίζονται για την επεξεργασία των σταφυλιών και την αποθήκευση του κρασιού και βρίσκονται κοντά σε αμπέλια, τα λεγόμενα *κλεφτοκέλια*, πολύθυρα χαμηλά καταφύγια για την προστασία από τις πειρατικές επιδρομές, κτισμένα κοντά σε βράχους, ρεματιές και δυσπρόσιτα μέρη, τα *μιτάτα* για την παρασκευή και αποθήκευση τυροκομικών προϊόντων και οι περιστεριώνες για την εκτροφή περιστεριών (μονή Ταξιαρχών), σε συνδυασμό με τις πεζούλες, τις αναβαθμίδες που εξασφάλιζαν τη βέλτιστη εκμετάλλευση των καλλιεργήσιμων εδαφών, υπογραμμίζουν τις προσπάθειες των κατοίκων να εξασφαλίσουν την επιβίωσή τους στην ύπαιθρο.

.....

Η Αρχιτεκτονική της Σεριφου

Η παραδοσιακή κυκλαδική αρχιτεκτονική βρίσκει ένα βασικό εκπρόσωπό της στη Σέριφο. Λιτή, απέριτη κάτω από τον καυτό ήλιο, σπίτια τοποθετημένα θαρρείς με σοφία, πάνω στη γη. Αξιόλογοι παράγοντες που επηρέασαν σε γενικές γραμμές τη κυκλαδική αρχιτεκτονική είναι το περιβάλλον, το κλίμα, ο ρόλος του νερού και του φυσικού εδάφους. Ο οικισμός μεγάλωνε χωρίς σχεδιασμό ανάλογα με το φυσικό έδαφος. Το κτίσιμο ενός χωριού βάσει σχεδίου είναι εν γένει πολύ σπάνιο στις Κυκλάδες.

Τα οικήματα χτίζονται με απλά υλικά, για να καλύπτουν απλές βιοτικές ανάγκες, αλλά ταυτόχρονα θεωρούνται έργα μοναδικά σε αισθητική. Στα παλαιότερα χρόνια η αρχιτεκτονική είχε και καθοριστικό αμυντικό ρόλο.

Η κατασκευή των σπιτιών οφείλεται επίσης και στις αντίστοιχες οικονομικές συνθήκες, αφού μεγάλη σημασία έχουν τα χρησιμοποιούμενα μέσα αλλά και οι ικανότητες των τεχνικών, και τα οικονομικά μέσα ήταν πενιχρά, τα δε υλικά ήταν τοπικά, ανεπεξέργαστα και οι χτίστες ήταν και οι ιδιοκτήτες των κατοικιών αυτών.

Κυβόσχημα σπίτια, επίπεδες στέγες, μπλε ξύλινα παράθυρα, στενά λιθόστρωτα σοκάκια με λευκούς αρμούς, μικρές αυλές, εκκλησιάκια με γαλάζιους ή λευκούς θόλους, όλα αυτά στριμωγμένα είτε στις πλαγιές λόφων είτε δίπλα στη θάλασσα, συνθέτουν την αρχιτεκτονική του νησιού.

Η Χώρα καθισμένη στα «αψηλά» αγναντεύοντας «'σα πέρα», θεωρείται πρότυπο μεσαιωνικού οχυρωμένου οικισμού, χτισμένη αμφιθεατρικά πάνω στο

βραχώδες ύψωμα του όρμου του Λιβαδιού, προκειμένου να προστατευτεί από τις επιδρομές των πειρατών που ήταν συχνές κατά την αρχαιότητα. Από τον μεσαιωνικό οικισμό σώζονται στις μέρες μας δύο Λότζιες (είσοδοι), στην μία από τις οποίες υπάρχει οικόσημο από την εποχή της Ενετοκρατίας.

Στην κορυφή της βρίσκεται το Κάστρο με ερείπια του ενετικού κάστρου, που χτίστηκε το 1434 από την οικογένεια των Μικιέλι, στο ψηλότερο τμήμα του βράχου βρίσκεται η εκκλησία του Άγιου Κωνσταντίνου και του Άϊ Γιάννη του Θεολόγου, χτισμένη στο κοίλωμα ενός βράχου και σύμφωνα με την παράδοση πάνω στα ερείπια του αρχαίου ναού της Αθηνάς.

Στην είσοδό της Χώρας παλιότερα υπήρχε μία σειρά . Στα ενδότερά της, κρύβει συνοικίες διώροφων ή τριώροφων στενομέτωπων σπιτιών, που συνδέονται μεταξύ τους με δαιδαλώδη μικρά σοκάκια. Σκόρπιες στον οικισμό είναι πολλές μικρές εκκλησίες.

Η Χώρα είναι χωρισμένη σε δύο συνοικίες, την Πάνω και την Κάτω Χώρα, και οι δημόσιοι χώροι είναι πολύ περιορισμένοι λόγω της «σφιχτής» της δόμησης. Η «Πιάτσα» της Πάνω Χώρας (Πλατεία του Δημαρχείου), είναι ένας από αυτούς και δημιουργήθηκε μετά την επέκταση της Χώρας πέρα από τα στενά όρια του Βενετσιάνικου κάστρου, που βρίσκεται στην κορυφή του λόφου. Το δημαρχείο στεγάζεται σε νεοκλασικό κτίριο.

Στη νοτιοδυτική πλευρά του νησιού, στην ευρύτερη περιοχή του Κουταλά και του Μεγάλου Λιβαδιού, βρίσκονται ερείπια από την εποχή της εκμετάλλευσης των μεταλλείων (1880 – 1963), σιδερένιες σκάλες φόρτωσης, γέφυρες και μικρά πετρόχιστα σπίτια, στα οποία «ζούσαν» δύσκολα οι μεταλλωρύχοι. Ιδιαίτερα ο οικισμός του Μεγάλου Λιβαδιού γνώρισε μεγάλη ανάπτυξη την περίοδο της εκμετάλλευσης των μεταλλείων, καθώς εδώ υπήρχαν σχολεία, χημείο, αρτοποιεία, ραφεία, υποδηματοποιεία – κάποια από τα κτίρια σώζονται ακόμη - καθώς και το διώροφο νεοκλασικό κτίριο, διοικητήριο της εταιρείας των μεταλλείων της σχολής Τσίλερ, το οποίο σώζεται έως σήμερα. Την αντίστοιχη χρονική περίοδο θα μπορούσε να χαρακτηριστεί κάλλιστα ως πρωτεύουσα του νησιού.

Εκτός από τους οικισμούς, σε διάφορα σημεία της Σεριφου, υπάρχουν μεμονωμένα κτίσματα τα οποία είναι χτισμένα με την ντόπια πέτρα και σχετίζονται με τις βασικές ασχολίες των κατοίκων.

Ονομάζονται «κατοικιές», και αποτελούνται από λειτουργικούς χώρους αλλά και χώρους αποθήκευσης. Τα κτίσματα αυτά, όπου διέμεναν οι αγρότες για όσο χρονικό διάστημα χρειαζόταν, ουσιαστικά συνθέτουν αυτομάτως οικιστικά σύνολα.

Τα κτίσματα αυτά περιφράζονται από τις παραδοσιακές «ξερολιθιές», χτισμένες κι αυτές με πέτρα.

Άλλα απομονωμένα κτίσματα είναι τα λεγόμενα κρασοκέλια και οι ληνοί, που προορίζονται για την επεξεργασία των σταφυλιών και την αποθήκευση του κρασιού και βρίσκονται κοντά σε αμπέλια, τα κλεφτοκέλια ήταν πολύθυρα χαμηλά καταφύγια, χτισμένα κοντά σε βράχους, ρεματιές και δυσπρόσιτα και απομονωμένα μέρη με σκοπό την προστασία από τις επιδρομές των πειρατών. Επίσης υπήρχαν και τα *μιτάτα* που χρησίμευαν για την παρασκευή και

αποθήκευση τυροκομικών προϊόντων και οι περιστεριώνες για την εκτροφή περιστεριών (κυρίως στη μονή Ταξιαρχών), σε συνδυασμό με τις «πετζούλες», τις αναβαθμίδες που εξασφάλιζαν τη βέλτιστη εκμετάλλευση των καλλιεργήσιμων εδαφών, υπογραμμίζουν τις προσπάθειες των κατοίκων να εξασφαλίσουν την επιβίωσή τους στην σκληρή και άγονη ύπαιθρο.

Σε κάποιες περιοχές της Σερίφου διατηρούνται σε αρκετά καλή κατάσταση αντίστοιχα «κελιά – οικήματα», όπως στην Λιόμαντρα περιοχή Σκλαβογιάννη. Η ζωή εκεί όμως παραμένει σκληρή για όσους διαμένουν εκεί χειμώνα – καλοκαίρι, χωρίς ιδιαίτερες ανέσεις.

Εκεί σε ένα τέτοιο κελί απολαμβάνω ακόμα ένα μεγάλο μέρος από τις διακοπές μου κοντά στη φύση, κάνοντας εσωτερική κάθαρση και αναπολώντας χρόνια παιδικά που έπαιζα εκεί με τη μαμά και με τον παππού μου βοηθώντας τον στις δουλειές και πηγαίνοντας για νερό στου Φονιά... Υπέροχα χρόνια...

ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ ΤΑΤΙΑΝΑ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΑΠΟ ΠΑΤΡΟΓΟΝΙΚΑ, (ΦΩΤΟ. Μποφίλιος Ελ.)

ΕΙΣΟΔΟΣ ΚΕΛΙΟΥ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΚΕΛΙΟΥ ΜΕ ΕΜΦΑΝΗ ΤΑ ΣΗΜΑΔΙΑ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΗΣ.

«ΚΟΥΤΖΙΝΑΚΙ»!!!

Όταν ο τοίχος κρύβει μυστικά...το ευαγγέλιο ακόμα εκεί...

Ακούγοντας τις ειδήσεις...

Ίδωμεν το φως...

Χρηστικά αντικείμενα...

Λαϊνια για κρασί..άδεια πια...

Βουλησμένη η πλάκα...